

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. Responsio ad septimum argumentum. Vbi confirmantur supradicta in
præteritis Resolutionibus, & concluditur Familiam Laicam Nuntij Apostolici
gaudere priuilegio fori, sicut gaudet familia laica ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Nuncior. Apost. & Episcop. Ref. IX. & c. 449

RESOL. IX.

Responso ad quintum & sextum argumentum, ubi confirmantur supradicta, & explanatur, quod quando inter iudicem secularem & Ecclesiasticum lis adest, ad quem spectet iurisdictio, tunc a iudice ad iudicem Ecclesiasticum spectat. Ex part. 6. tract. 2. Resolut. etiam 9.

§. 1. Ad quintum argumentum: Quod esset absurdum Episcopos esse iudices in delictis suorum famulorum. Respondeat mihi quæso Moscosus, quare hoc non est absurdum in nostris Inquisitoribus Hispaniæ, qui secundum ipsum in n. 75. ex privilegio Regis iudicant de delictis suorum famulorum, & erit absurdum in Episcopis ex privilegio Papæ inquisitores, quod recte & iuste iudicabunt de delictis famulorum, quod non potest facere privilegium Papæ erga Episcopos, sunt meræ nugæ: neque lex Vlpiani à Moscoso adducta loquitur in casu nostro, quando iudex ex privilegio Superioris causa iusta existente exercet iudicium circa suos familiares, ut Imperator Martianus voluit exercere in suis Cubicularios l. 3. C. de Præpos. Sacr. Cubicul. lib. 12. & Imperator Zeno in Silentiatos ex lib. 4. C. de silent. eod. lib.

2. Ad sextum. De Cedula Ferdinandi Regis asserenti familiares Laicos Prælatorum non gaudere privilegio fori. Respondeo in his materiis magis standum esse ordinationibus Pontificiis quam Regiis Et si Moscosus in defensionem suæ sententiæ n. 46. sic argumentatur. [Reyes Christianissimos, que merecieron el nombre de Catholicos hijos verdaderos de la Yglesia, y sumamente attentos à exaltarla sino eluivieran muy ciertos de que los señores familiares de los Obispos eran de su jurisdiccion, no ordenaran en la cedula referida à el Abad de Valladolid, que desistiera de favorecerlos, y alçasse las censuras, con que no havia podido inhibir a los Alcaldes.] Ego verò in contrarium sic argumentor. Vbi n. VII. qui sedet in Cathedra Petri, qui à Christo Domino clauem scientiæ recipit, qui auctoritatem habet interpretandi Canones & Concilia si non esset certus, quod familiares Laici Episcoporum essent de sua iurisdictione non præciperet sub pena excommunicationis, quod familia Laica Archiepiscopi Rhodiensis gauderet privilegio fori, nec id etiam declarasset Paulus V. Esto modo penes te iudicium, Amice Lector, si meum, an Moscosi argumentum præualere debeat, & cui credendum sit circa intelligentiam Canonum, & Concilij Tridentini, Cæsari, an Pontifici? Non est igitur recedendum à nostra sententiâ, pro qua facit communis opinio Doctorum asserentium, quod quando inter iudicem secularem & Ecclesiasticum lis adest, ad quem spectet iurisdictio, tunc definitio non ad iudicem secularem, sed ad Ecclesiasticum spectat; maior enim minor præfertur. Ita docet Felinus, qui ait id memoria perpetuo tenendum in c. pastoralis, n. 4. de rescript. lason in l. quacumque, n. 19. ff. si quis in ius vocat. Ripa in c. decernimus, n. 4. de iudic. & alij, quos citat Sperellus decisi. 8. n. 23. quibus adde Layman lib. 4. tract. 9. cap. 7. nu. 6. Aurelium Augustinum in consil. penes Barbofam, de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 39. §. 4. num. 13. Boffium tit. de foro comper. n. 155. Narbonam in recopilat. l. 20. gloss. 23. num. 17. Paramum in respons. 1. pro iurisdictione Sancti Officij, cap. 4. num. 1. Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dnb. 52. nu. 2.

Tom. IX.

& dub. 55. num. 31. & alios, quos ego ipse citavi in part. 4. tract. 1. resol. 64. Ergo, & c.

Quæ hic est sup. in tr. 2. Ref. 297. & in aliis eius annor.

RESOL. X.

Responso ad septimum argumentum, ubi confirmantur supradicta in præteritis Resolutionibus, & concluditur familiam laicam Nunciij Apostolici gaudere privilegio fori, sicut gaudet familia laica Episcopi. Et cursum explanatur, quod Palatia DD. Cardinalium ubique debent gaudere Immunitate, & quod Episcopi habent privilegium, ut in suis aedibus celebretur singulis diebus, sed tamen dum Roma morantur, hoc privilegium uti non possunt. Ex part. 6. tr. 2. Ref. etiam 10.

§. 1. Et tandem ad septimum argumentum, Quod si familiares Laici Episcoporum gauderent privilegio fori; utique nimium diminueretur potestas secularis, & publicum bonum ex grauius eorum delictis nimium laederetur, quia Ecclesiastici crimina remissius puniunt. Respondeo ad primum cum verbis Ioannis Dionysij Portocarreri in alleg. pro iurisd. S. Offic. n. 6. fol. 3. ubi ad similem querelam respondens sic ait. [Gran falta se hezen a vn Virrey, à vn Corregidor cincuenta personas entra millares de millares que gouienâ. A todas las demas olvidan por molestar a estas. Solas ellas viuen escandalosamente, y turban la paz publica. En solas ellas estan de veer, que se disminuye la iurisdiccion real.] Ita ille. Et ad id quod Moscosus asserit num. 27. & 28. ex Roberto Annaeo, & aliis, quod Ecclesiastici sunt negligentes, & iusto remissius Clericorum crimina ueliscuntur; & hoc tempore vno omnes hoc vitio laborate, quod in vindicandis hominum sui ordinis delictis adeo remissè & molliter se gerunt, ut potius tanquam conscij conuincant, quam ut iudices de damnatione, & seclerum poena agant. Videat, inquam, Moscosus; an hæc verba supradictorem Auditorum comprehendantur in illa regula apposita in principio indicis librorum prohibitorum à Sacro Concilio Tridentino in tit. de correctione librorum, lib. 2. ubi sic habetur. Item, que fama Ecclesiasticorum detrahunt, expurgentur. Sed hæc parum vrgent ad negandum supradictis familiis privilegium, quod ex iusta causa eis à Summo Pontifice concessum esse iam satis probatum est.

2. Verum pro Coronide huius disceptationis aduertendum est Moscosum num. 79. asserere in Regno Sicilia familiares Episcoporum non gaudere privilegio fori, nisi clericali caractere sint insigniti: quod ego ut Siculus constanter nego. Et idèd apponam hæc litteras Viceregias, in quibus apertè hoc patet.

PHILIPPVS, & c.

Vice-Rex & Generalis Capitanensis in hoc Sicilia Regno, Spectabilibus & magnificis Capitanis Gubernatoribus, Iudicibus, & omnibus aliis officialibus Regni, & signanter Diocesis Agrigentine maiorum & minorum locorum presentibus & futuris; necnon quibusvis Vicariis armorum, Capitaneis, Delegatis, Syndicatoribus, Commissariis, Algicariis, & Porteriis destinatis ac destinandis; cui vel quibus presentes presentata fuerim, fidel. Reg. dilectis salutem.

Siano stati supplicati dal tenore seguente.

Videlicet.

P P 3 ILLVSTR.

NATI
X
III

Sup. hoc supra in Ref. in fine, vers. Septimo.

ILLVSTR. ET EXCELLENT.
Signor.

FRa Vincenzo Bonincio dice ch' à tempi dell' Illustr. Vescovo Porretta suo Predecessore supplico à V. E. & ottenne lettere, che li prest Clerici familiari e subditi alla sua Diocefi, succedendo la occasione, che si ritornassero dalla Regia Gran corte, d'altre Corti del Regno per alcuno delitto, o per cause civili costretti, fossero rimessi alla sua iurisdictione, si come per quelli meglio si coniene. Supplica per questo à V. E. si degni restare servita ordinare, che dalle precalendate lettere ottenne ad istanza di detto Porretta espedite in Palermo à 11. di Marzo 11. indictione 1564. se ne faciano osservatorie ad istanza di detto Esponente, si come fossero à sua istanza ottenne, ch' oltre d'essere giusto lo riceuera à gracia di V. E. vi Altissimus, &c.

Delquale memoriale fattone relatione per lo Sp. Reg. Conf. Vito, si come F. P. Fronide in dcrso di quello à 10. del presente. Fiant littera, proxi conuenit sub visione M. C. per executione della quale vi dicemo e comandamo, che succedendo conuenirsi inanzi noi Clerici, familiari, Officiali, à Sodditi di esso Illustr. Vescouo di Grigenti, così per cause civili, come criminali. Offeruando la forma de Sacri Canon, Concilio Tridentino, Pragmatici, Capitoli, e Constitutioni del Regno, à quelli pacto aliquo debiate consistere, ne molestare: ma costandoui sommariamente essere de predeito foro, e giurisdictione di esso Illustr. Vescouo, quelli incontinenti debiate rimettere ad esse Vescouo, come suo Giudice competente iuxta & seruata la forma di detti Sacri Canon, Concilio Trident. Pragmatici, Capitoli, & Constitutioni del Regno: & à quelli che sono in Clericato seruata detta forma di detto Sacro Concilio Tridentino, Pragmatici, & Constitutioni, costando inanzi voi hauer andato in habito, e tonsura, non ci fate pagare ragioni di provisione, ne candali: & così eseguirete ad istanza di qualsuoglia presentante, e componente per esso supplicante, oriam senza procura, restituendo li presenti al presentante, & non aspettando da noi altro comandamento ne consulta, per quanto la gratia di sua Maestà tenete cara, e sotto pena di ducati mille d'applicarsi al Regio sisco. Datum Panormi die 28. Octobr. 1608. Il Marchese. Vidit F. P. Vid. Marinus, vidit Fabritius, V. Masbrilli, vidit Sicomus F. P. Dominus Vice-Rex & Generalis Capitaneus mandauit mihi Luanio Montana Secretario, visa per Marinum Trabucce, Masbrilli, & de Sicom. F. P. & registrentur in actis, & notificentur Officialibus temporalibus. Nicolaus Merullus V. G. Balthazar Claues Assessor presentata Bisbone in decursu visitationis die 12. Nouembris 7. indict. 1608. de mandato dicti V. G. iuxta supradictam decretationem. Vnde, &c. Don Fuluius Magister Notarius, &c.

Coll. Sals.

3. Ex quibus litteris manifestè apparet, vt legentibus patet, con distinguui inter se hæc tria genera personarum, videlicet, Clericos, familiares, & officiales; & hos omnes gaudere priuilegio fori Vicerex & iudices Magnæ Curie cum filici Patrono fatentur: & idè in subsidium; & ad obseruantiam Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini dictæ litteræ ad petitionem Episcopi emanarunt: quæ quidem satis confirmant id quod in hac disceptatione satis probatum est, nempe familiares Episcoporum non esse potestati seculari subiectos, etiam si sint Laici, contra opi-

nionem Suarez, Moscosi, Ceuallos, & aliorum asserentium post Concilium Tridentinum familiares Episcoporum, nisi Ordinibus initiati sint, non gaudere priuilegio fori. Quam quidem opinionem falsam esse ex dictis litteris apparet; nam vt dictum est, in illis, in ordine ad gaudendum priuilegio fori, familiares, & Officiales Episcopi distinguuntur à Clericis, qui tamen per dictas litteras solum debent habere requisita Concilij, vt patet in illis verbis: Et à quelli che sono in Clericato, seruata detta forma del Sacro Concilio Tridentino, &c. Et hoc etiam patet ex alia ordinatione Vice Regia tacta ab Excellentissimo Don Carolo de Aragona in anno 1567. etià ad instantiam Episcopi Agrigentini, & ex altera facta ab Excellentissimo Comite de Lemos die 25. Aprilis 1621. ad instantiam Archidiaconi Messanenensis, visa & subscripta à Magna Curia Regia; in qua ordinatur Ministris Laicos dicti Archidiaconi gaudere priuilegio fori, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, & ad ipsum esse remittendos: quæ quidem litteræ conferuntur in Archiuio Magnæ Curie Regiæ, & penes Archiuium Curie Episcopalis Agrigentinae. Non est igitur admittendum id, quod pro certo asserit Moscosus in Regno Siciliae illos tantum familiares gaudere priuilegio fori, qui ordines habent, & requisita Concilij Trident. obseruant. Et hoc etiam hodie patet ex praxi.

4. Ad id verò, quod Moscosus asserit n. 79. Romæ familiares Episcoporum non gaudere priuilegio fori. Respondeo non ex hoc rectè inferre; ergo alibi non debent gaudere: quia hoc ibi obseruatur ex aliqua iusta causa bene visa summo Pontifici. Et idè Palatia Dominorum Cardinalium vbique debent gaudere immunitate, vt docet Peregrinus de immunit. c. 4. n. 75. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 7. n. 2. & me citat. Barbof. de iur. Eccl. lib. 1. c. 4. n. 89. cum aliis, quos citauit in p. 5. tr. 2. resol. 34. Et tamen Romæ non gaudet dicta immunitate, vt docet Duard. in Bull. Gen. lib. 1. Can. 15. q. 16. n. 12. & alij. Item magis in terminis familiares Cardinalium gaudent priuilegio fori, vt tradit Pereira de Manu Regia tom. 1. c. 10. n. 13. Carleual. de iudicij, lib. 1. tr. 1. disp. 2. q. 6. sect. 6. n. 509. Barbosa de iur. Eccl. lib. 4. c. n. 85. & alij. Et tamen in Vibe hoc non seruati in praxi testatur Benacii tom. 3. disp. 1. q. 16. p. n. 7. & Scaccia de iudic. tom. 1. lib. 1. c. 11. n. 22. Et hoc forsitan est introductum propter reuerentiam Summo Pontifici debitam. Facit etiam pro supra dictis, quod Episcopi habent priuilegium, vt in suis ædibus celebretur singulis diebus; & tamen dum Romæ morantur, hoc priuilegio vti non possunt. Ergo, &c.

5. Denique, vt receptui canam, ex omnibus supra dictis dicendum est familiam Laicam Nuncij Apostolici gaudere priuilegio fori, sicut gaudet familia Laica Episcopi. Et hæc dicta sufficiant circa presentem questionem; in qua vt iam vidisti, amice Lector, opiniones à me adductas in fauorem exemptionis familie Laicalis Episcoporum, atque adeo Nuntiorum Apostolicorum non solum pro se habere sacra oracula Romana, quæ omnes controuersias solunt, sed etiam communi calculo Doctorum tam veterum, quam recentiorum firmatas esse. Et licet in supradicta Allegatione n. 77. Moscosus in me acriter insurgat, asserendo me docere opiniones falsas; vnde merito poteram læcessitus læcessere: Ego tamen hoc non obitante, illum semper in hac disceptatione, honoris causa nominatum esse volo; scio enim esse virum doctissimum, & de Republica bene merentem

Nota quod supra in hoc ipsamet tom. 9. in tr. 2. in Ref. 22. & 23. aliquid inuenies pro isto tract. de Familia Laica Nuntiorum, & pro ipsismet Nuntiis; & non sunt alia difficultates in toto hoc opere pro isto Tractatu.

TRACTATUS